

[Kurt Brauer.]

tale, at man fandt det mere retfærdigt, at flere borgere deltager i finansieringen af børnehaverne; ja, så kunne denne lov fejles af bordet og kommunerne roligt gå i gang; for et enigt folketing stod da bag den tanke, at da statskassen altså skal spare disse 50 mill. kr., må kommunerne overtage forpligtelsen. Den borgerlige regering og de borgerlige partier plejer jo ikke at være nervøse for at vælte byrden over på kommunerne. Hvorfor har man så ikke gjort det her? Det er da trods alt mere retfærdigt end at vælte byrden over på de enkelte forældre som en kopskat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 83 stemmer mod 59; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Erste behandling af indstilling fra udvalget for forretningsordenen angående folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57.

(Indstillingen (Andre selvst. forsl. nr. XXIX) findes i tillæg B. sp. 943 i betænkning fra udvalget for forretningsordenen).

Indstillingen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Udvalgets indstilling

vedtoges enstemmigt med 141 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet justitsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Prostitution m. v.) [af Kurt Brauer m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 128) findes i tillæg A. sp. 2681, fremsættelsen i tidenden sp. 3739).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Thestrup): Hovedformålet med lovforslaget er efter bemærkningerne at modernisere reglerne vedrørende prostitution og løsgænger, navnlig således at den indirekte kriminalisering af selve prostitutionen ved løsgængeribestemmelsen i straffelovens § 199 forsvinder. Efter forslagsstillernes opfattelse kan de sociale problemer, som prostitutionen frembyder, ikke løses ved hjælp af straffeloven. Forslagsstillerne stiller samtidig forslag om en mindre kriminalisering af de personer, der har forbindelse med prostitutionen, mellem-mænd, værelseudlejere m. v. Hovedsynspunktet er her, at man kun bør straffe den, der søger at opnå en økonomisk fordel ved at udnytte de prostituerede.

Endvidere foreslås bestemmelsen i straffelovens § 233 om den, der krænker blufærdigheden ved at opføre til utugt m. v., ophævet, idet specielle regler om prostitutionsfænomener bør undgås.

Selv om der ikke kan bortses fra, at prostitutionen kan give anledning til ordensforstyrrelser og kriminalitet, er jeg ikke uenig i, at de problemer, som de prostituerede frembyder, mere er af social end af politimæssig art. Justitsministeriet har da også, som det er nævnt i bemærkningerne til det fremsatte lovforslag, i august måned 1967 anmodet kriminalforsorgsudvalget om at overveje spørgsmålet, om den gældende regel i § 199 er hensigtsmæssig, og om der bør gennemføres forsorgsmæssige foranstaltninger, hvis den ophæves. Det er over for mig oplyst, at spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af § 199 overvejes af et underudvalg

[Justitsministeren.]

under kriminalforsorgsudvalget, hvori er repræsenteret anklagemyndigheden, socialministeriet, Københavns politi, justitsministeriets psykiatriske undersøgelsesklínik, Dansk Forsorgsselskab og justitsministeriet. Repræsentanter for udvalget har aflagt besøg på en række forsorgsinstitutioner både i Danmark og Norge, Sverige og England og har haft drøftelser med de pågældende institutioners ledere og medarbejdere om deres praktiske arbejde med prostituerede kvinder. Man har herunder bl. a. lagt vægt på at belyse anvendelsen af forsorgsmæssige foranstaltninger på frivilligt grundlag i forbindelse med et undersøgende forsorgsarbejde. Endvidere har underudvalget haft en række drøftelser med kriminologen professor, dr. jur. Karl O. Christiansen, om problemets kriminologiske aspekter.

Der er for at ajourføre og uddybe de oplysninger, der er optaget i den betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen, der blev afgivet i november 1955, indsamlet oplysninger til belysning af problemets geografiske og aldersmæssige fordeling og af den tidligere og nu anvendte reaktionspraksis over for de pågældende kvinder. Der er herunder fremskaffet oplysning om antallet af anholdelser på grund af prostitutionsforhold, pålæg meddelt efter straffelovens § 199, sigtelser for overtrædelse af denne bestemmelse samt antallet af betingede og ubetingede straffe. I sidstnævnte henseende har udvalget navnlig haft opmærksomheden henvendt på en undersøgelse af den udvikling, der måtte forventes efter ændringerne i 1961 af straffelovens regler om betinget dom og i lys af den praksis, der generelt har udviklet sig på grundlag af disse ændringer, bl. a. med hensyn til anvendelse af tilsyn og særvilkår, herunder vilkår om institutionsanbringelse. Man har endvidere overvejet mulighederne for at belyse effekten af de i reaktionspraksis anvendte foranstaltninger. Gennem en undersøgelse af et antal konkrete tilsynsførløb har man således forsøgt at foretage en vurdering af tilsynets værdi og har på forskellig måde tilvejebragt oplysninger om vedkommende kvinders recidiv, dels efter at være undergivet betinget dom med tilsyn af Dansk Forsorgsselskab med eller uden ophold på insti-

tution, dels efter at have afsonet frihedsstraf i statsfængslet i Horserød.

Endelig har underudvalget lagt afgørende vægt på gennem en mere omfattende og dybtgående kriminologisk undersøgelse at fremskaffe så alsidige oplysninger som muligt om, hvilke kvinder der af sædelighedspolitiet indbringes i anledning af prostitutionsforhold. Man har derfor foretaget en grundig gennemgang af akterne vedrørende de 314 kvinder, der i løbet af året 1966 blev anholdt i København, til belysning af deres personlige forhold såvel som af grundlaget for anholdelsen, de foranstaltninger af retlig og praktisk art, den aktuelle sag gav anledning til, samt omfanget af recidivet inden for 1 år efter anholdelsen.

Kriminalforsorgsudvalget forventer at kunne afgive sin betænkning om spørgsmålet i sommeren 1971. Vi kan således regne med i løbet af forholdsvis kort tid at få en betænkning, der belyser både de problemer, prostitutionen medfører for den enkelte prostituerede og for samfundet, og de muligheder, samfundet har for at imødegå disse problemer gennem forsorgsforanstaltninger. Under disse omstændigheder ville jeg finde det forkert, om man nu blot ophævede bestemmelsen i straffelovens § 199. Det rigtige vil være at afvente betænkningen, således at folketinget får et mere fyldestgørende grundlag for sin stillingtagen.

Jeg mener derfor ikke i dag at burde gå nærmere ind på det fremsatte lovforslag om ophævelse af § 199 og de øvrige ændringer i straffeloven, der foreslås, og som har så nøje sammenhæng med § 199, at de bør behandles sammen med spørgsmålet om § 199.

Formanden: Heroppe hører jeg stadig en ganske hyggelig, men lidt for højroret samtale mellem medlemmerne.

K. Axel Nielsen: På mit partis vegne skal jeg bemærke, at hovedlinjen i dette forslag er i overensstemmelse med forslag, som vi i mit parti har under forberedelse.

Et af socialdemokratiets kongres i 1969 nedsat retsreformudvalg har i et debatoplæg udsendt i november i fjor udtalt sig om bl. a. de ændringer af straffeloven, som SFs lovforslag indeholder. Jeg må måske formode, at forslagsstillerne har læst dette debat-

[K. Axel Nielsen.]

oplæg og er i færd med, som det blev udtrykt forleden i en anden sammenhæng, „at skumme fløden“ ved at udmønte vort forbedrende arbejde i lovforslag. Bevares, hensigten kan måske i dette tilfælde hellige midlet.

Socialdemokratiet har valgt den fremgangsmåde at sende debatoplægget med dets talrige forskellige reformforslag ud til drøftelse i partiets mange foreninger landet over. Det tjener tre formål: for det første at orientere folketingsgruppen om vælgernes syn på samfundsvigtige problemer, for det andet at sætte en debat i gang på lokalt plan, en debat, der ifølge vore erfaringer får tværpolitisk deltagelse, og for det tredje at forøge mulighederne for, at reformerne, når de kommer, forstås og accepteres af befolkningen.

Vi kan stort set give tilslutning til de foreslåede ændringer, men vil altså gerne afvente resultatet af det debatoplægs udsendelse til drøftelse, som jeg har talt om; og bearbejdelsen af stoffet, efter at vi får indberetning fra vore lokale foreninger, vil jo tage lidt tid, så derfor er jeg meget tilfreds med, at justitsministeren nu har oplyst, at der vil komme en betænkning fra kriminalforsorgsudvalget i sommer, sådan at vi kan være parat til at gennemføre en lovgivning om disse emner til efteråret. Jeg ville finde det helt naturligt, om det materiale fra kriminalforsorgsudvalget, som jeg forstår har stor betydning og værdi, indgår i vor overvejelse til den tid, og for mit partis vedkommende vil det selvfølgelig være af betydning, at vi ser resultatet af de lokale foreningers arbejde.

Hanne Budtz: Også jeg har på fornemmelsen, at et af oppositionspartierne, eller flere måske, somme tider siger: hvornår får vi nu en betænkning med et længe imødeset resultat på forskellige områder? Så kan man passende komme det lidt i forkøbet ved at fremsætte et lovforslag.

Jeg kan da straks sige, at tankerne, der ligger bag ved det her fremsatte lovforslag, ligger helt på linje med de tanker, der rører sig i det konservative folkeparti, og som vi også har givet udtryk for i vort program med vort ønske om en videre afkriminalisering. I det hele taget lever vi jo i en tid, der

bygger på et helt andet menneskesyn end mange af de paragraffer, der endnu gælder i straffeloven. Jeg vil da også bemærke, at mens den socialdemokratiske ordfører, hr. K. Axel Nielsen, var justitsminister, blev vi vist enige om, at disse paragraffer var nogle af de straffebestemmelser, som snarest trængte til dels ændring, dels ophævelse. Derfor ser jeg altså hen til, at der snart kommer et resultat fra det udvalg, som er nedsat, og som justitsministeren netop har givet oplysning om, for vi kan da være helt enige i, at både straffelovens § 197 og § 199 om straf for betleri og lediggang, hvis den bliver vanemæssig og man derved ligger det offentlige til byrde osv., ikke rigtig har nogen aktualitet i dag, dels på grund af den bedre økonomiske status, vi har i vore dage, dels som sagt på grund af, at vi har et helt andet menneskesyn.

Den såkaldte prostitutionsparagraf synes jeg er uværdig at have i en straffelov. Prostitution i sig selv er jo ikke strafbar, og det er da en urimelig og indirekte måde at komme i social kontakt med folk på — oven i købet, som man jo ved at den har været anvendt, kun i kontakt med kvinder. Nu nævnte justitsministeren, at der i 1966 var anholdt 314 kvinder i København. Jeg vil godt komme med det hjertesuk, at jeg kunne da have ønsket, at de kvinder havde været ledsaget af de mandlige forbrugere, for det kunne da være, at de også trængte til at komme lidt under social forsyning og social kontakt og en vis social forbedring.

Vi har altid fundet, at bestemmelsen var en urimelig indirekte straffeanvendelse over for kvinder, og ser med glæde hen til, at denne paragraf bliver ophævet en skønne dag. Vi har i dag modtaget den tilfredsstillende meddelelse, at vi kan vente et resultat fra udvalget allerede i sommeren 1971, og på dette saglige grundlag får vi måske en mere gennemgribende ændring og ikke denne stykkevis og delte. Men selvfølgelig, i det øjeblik der bliver nedsat udvalg, går vi da meget gerne i udvalget ind på disse tanker, der som sagt helt ligger på linje med de tanker, vi har i det konservative folkeparti.

Dog må jeg straks sige, at forslaget til ændring af alfonseriparagraffen tror jeg ikke vi kan godtage på den måde, det er formuleret her. Det er jo detaljer. De bagmænd, der tjener på og økonomisk udnytter

[Hanne Budtz.]

prostitutionen og de prostituerede, vil vi i hvert fald være meget forsigtige med at lempe for meget over for, men som sagt, det kan vi se nærmere på.

Ib Thyregod: Forslag om ophævelse af straffen for prostitution har været diskuteret i forbindelse med folketingsbehandlingen af ændringerne i straffelovens § 230, og der blev dengang gennemført den ændring i § 199, at der skabtes mulighed for hæftestraf. Samtidig lod den daværende justitsminister meddele, at han ønskede at lade spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af straffelovens almindelige regel om prostitution i § 199 undersøge, og i overensstemmelse dermed fik kriminalforsorgsudvalget i en skrivelse i august 1967 sit kommissorium udvidet, således at udvalget også skulle overveje spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af § 199 samt redegøre for, om der burde gennemføres forsorgsmæssige foranstaltninger til modvirkning af prostitution, såfremt § 199 blev ophævet. Det er denne udvalgsbetænkning fra kriminalforsorgsudvalget, vi endnu ikke har modtaget, men vi har forstået på justitsministeren, at en betænkning fra udvalget kan forventes i løbet af sommeren 1971.

Jeg er ganske enig med justitsministeren i, at man må afvente det sagkyndige udvalgs betænkning vedrørende dette spørgsmål; der går en række problemer ind i debatten om disse ting, og det er ikke rimeligt, at man på nuværende tidspunkt, hvor et sagkyndigt udvalg om kort tid skal afgive betænkning, i realiteten skal behandle de emner, som indgår i dette udvalgs opgave, en opgave, som det har fået pålagt af folketinget. Så kan hr. Kurt Brauer være utilfreds med, at der er gået så lang tid med udvalgsbehandlingen, men under alle omstændigheder må vi have det sagkyndige materiale, som foreligger fra dette udvalg.

Den nuværende straffelovgivning, og hermed tænker jeg altså på straffelovens § 199, er naturligvis uhensigtsmæssig i den forstand, at den kun rammer prostitution efter de særlige regler om løsgængeri, det vil sige, at der skal meddeles et tilhold om at søge lovligt erhverv, og hvis tilholdet overtrædes, så kan der straffes efter disse bestemmelser. Der opstår herigennem en for-

skel mellem de kvinder, som har et erhverv ved siden af, for hvem der altså ikke er nogen form for straf, og dem, som ikke har det, og som kan straffes efter § 199. En sådan retstilstand er selvfølgelig ikke rimelig, og det er også på denne baggrund, at man har ønsket overvejelser vedrørende hensigtsmæssigheden af § 199 og andre foranstaltninger i stedet for.

Men ét er, at man eventuelt overvejer ændringer eller ophævelse af § 199, et andet er spørgsmålet om konsekvenserne af en sådan ordning med hensyn til spørgsmålet, om der her bliver tale om en lovlig virksomhed. Hvis man tænker sig, at man fuldstændig afkriminaliserer dette, er det én ting, men hvis man dertil siger, at prostitution er et lovligt erhverv, så opstår spørgsmålet, om man ikke, set i forhold til andre lande, kommer ud i en situation, som ikke er rimelig, og som også er uværdig, at man med andre ord kan risikere at komme til at blive et europæisk prostitutionscenter herhjemme. Derfor er det nødvendigt — hvis man gennemfører ændringer i straffelovens § 199, som jeg altså er enig i er uhensigtsmæssig — at man nøje overvejer konsekvenserne, og hvilke sociale og andre foranstaltninger der kan gennemføres for at begrænse prostitutionen. Her må man bl. a. se på, hvilke grupper der kommer ind i prostitutionen, og om der er socialt behov for foranstaltninger over for disse grupper.

I tidligere undersøgelser har man peget på visse kvinder, som kommer ind under prostitutionen. Jeg vil gerne nævne et nyere eksempel, som vist ikke har været inde i debatten tidligere, men som kendes fra andre lande, nemlig unge kvinder, som kommer ud i prostitution på grund af narkotikamisbrug, som på grund af behovet for hårde stoffer og for at kunne købe disse hårde stoffer kommer ind i prostitutionen; et problem, som naturligvis først er blevet aktuelt gennem den seneste tid, men som altså kendes i udlandet allerede på nuværende tidspunkt. Det er klart, at der her er et virkelig socialt behov og at der er tale om ulykkelige sociale følger for dem, der på grund af et sådant narkotikamisbrug kommer ud i prostitution. Derfor er det vigtigt, at man tager den sociale side med, når man skal gennemføre ændringer i straffelovgivningen, og at man ser på, hvilke muligheder

[Ib Thyregård.]

man har for at gennemføre sådanne foranstaltninger, som der her er tale om.

Man har tidligere argumenteret for § 199 ved at henvise til, at man herigennem kom i forbindelse med de pågældende kvinder og derigennem havde mulighed for at gennemføre sociale foranstaltninger. Det er næppe den bedste måde at komme i forbindelse med dem på, selv om man jo har mulighederne, som det blev nævnt, med de betingede domme og et vist tilsyn osv. Men spørgsmålet er: hvilke andre muligheder har man? Har man mulighed for at gribe ind i tilfælde, hvor der er tale om en social nød og det i virkeligheden er det, som er baggrunden for den situation, de pågældende er kommet ind i?

Her kommer selvfølgelig også spørgsmålet, som hr. Kurt Brauer er inde på, om alfonseri, ind i billedet. Jeg tror ikke, det er rigtigt, at man i så vidt omfang, som der her er tale om, ophæver straffebestemmelserne for alfonseri. Det er meget vanskeligt at sondre mellem det, som hr. Kurt Brauer kalder passivt alfonseri, og aktivt alfonseri, og vi har faktisk i den seneste tid set tilfælde, hvor alfonseriet er foregået på en sådan måde, at der har været tale om udnyttelse, men hvor det måske kan være vanskeligt i konkrete tilfælde at sige, hvorledes udnyttelsen er foregået. Derfor er det nok nødvendigt med en mere almindelig bestemmelse under alle omstændigheder, fordi vi ved, at en række af kvinderne kommer ud i situationen bl. a. på grund af dette alfonseri.

Må jeg minde om, at en del af de prostituerede kvinder, som der er tale om, er sinker efter de undersøgelser, som har været foretaget, og derfor har behov for sociale foranstaltninger og også har et behov for beskyttelse gennem de regler, som i øjeblikket er gældende om alfonseri. Jeg tror derfor, man skal være noget tilbageholdende med hensyn til at begrænse straffebestemmelserne her til forholdsvis få tilfælde. Det kan være vanskeligt i de enkelte tilfælde at sige, om der foreligger en udnyttelse, som jeg har nævnt det, om der foreligger aktivt eller passivt alfonseri. Det bliver en vanskelig afgørelse for domstolene at skulle træffe i de enkelte tilfælde.

Venstres standpunkt er altså, at man nu må afvente dette sagkyndige udvalgs be-

tænkning, således som det var aftalt i forbindelse med folketingsudvalgets behandling af disse spørgsmål om straffelovens § 230 og straffelovens § 199, at vi ikke ønsker en udvikling, som medfører, at der her bliver tale om et center for prostitution; men at vi ønsker, at der gennemføres sociale foranstaltninger i så vidt omfang som muligt, og at vi finder de nuværende regler uhensigtsmæssige, fordi de rammer tilfældigt, men at man må overveje alle de muligheder, som kommer til at foreligge fra det sagkyndige udvalg, før man træffer en endelig beslutning vedrørende de spørgsmål, som der her er tale om.

Jeg kan om de andre spørgsmål nævne, at problemet om betleri er et lille problem, og jeg er enig i, at der kan være grund til at ophæve straffebestemmelserne for betleri, idet der jo findes andre bestemmelser i politivedtægten, som rammer dette. I det hele taget er der behov for en vis afkriminalisering af en række tilfælde, således at politiets kræfter kan koncentreres om de mere alvorlige forbrydelser. Man må blot nøje overveje konsekvenserne af den udvikling, der her er tale om, og navnlig må man påse, at det sociale område dækkes ind. Det er derfor, vi må afvente det sagkyndige udvalgs betænkning.

Else-Merete Ross: Fru Gunhild Due foreslog engang at sætte tjære under seksualoplysningsudvalget. Hun mente vel, at der skulle sættes ild til tjæren, og at det skulle få udvalget til at gøre arbejdet hurtigt færdigt. Hr. Kurt Brauer nævner ikke noget om tjære, men jeg går ud fra, at lovforslaget er fremsat i håb om, at kriminalforsorgsudvalget hurtigst muligt vil offentliggøre sine overvejelser angående straffelovens § 199, en opgave, der blev givet udvalget i 1960 og blev noget udvidet i 1967.

I 1942 blev der nedsat et udvalg angående foranstaltninger til bekæmpelse af prostitution, som bl. a. også beskæftigede sig med § 199s eventuelle afskaffelse. 13 år senere afleverede udvalget en betænkning nr. 139 herom. Man kan roligt sige, at vi ikke er forvænt med hurtigt kommissionsarbejde eller med hurtigt arbejde i f. eks. straffelovrådet og lignende udvalg. Jeg finder, at grundig og alsidig belysning er nødvendig, inden vi ændrer lovparagraffer, men kunne der ikke

[Elsø-Merete Ross.]

være grund til at overveje at inddrage flere sagkyndige medarbejdere, så modernisering af vor lovgivning ikke forsinkes i årevis af mangel på arbejdskraft, der har tid nok til undersøgelserne og overvejelserne?

Angående kriminalforsorgsudvalget har jeg forstået, at Dansk Forsorgsselskab allerede i sommeren 1970 havde afleveret sit materiale til udvalget, og at betænkningen stort set var færdig fra sekretariatet og blot manglede at blive forelagt for det samlede udvalg. Der skulle vel derfor være håb om, at betænkningen nu er så langt fremme, at den kan forelægges det udvalg, der skal behandle dette lovforslag.

Selv om jeg stort set er indforstået med SFs lovforslag, vil jeg dog på mit partis vegne forebeholde mig ret til ændringer, hvis betænkningens argumentation skulle give anledning dertil.

§ 199 er tilsyneladende blevet bevaret trods megen debat om dens rimelighed for at have en mulighed for at foretage forsorgsmæssige foranstaltninger. Da vi behandlede et lovforslag om homofile, fik vi fjernet en paragraf, som udelukkende tjente til at kunne iværksætte forsorgsforanstaltninger. Dengang blev vi enige om, at vi ikke skulle bruge straffeloven som et middel til at sætte forsorg i gang. Det samme må gælde for § 199. Prostitution er ikke strafbar, hverken for den prostituerede eller for kunden. Jeg kan derfor helt tilslutte mig højesteretsdommer Trolles mindretalsudtalelse i betænkning nr. 139 — det står side 119-21 — hvor han siger, at når prostitution ikke kan straffes, er det irrationelt at straffe de omgivelser, der forleder hertil, eller de bistandsydende. Undtagelse herfra er, at den udenforstående handler i vindingshensigt. SF synes at have taget Trolle som forbillede, når de formulerer § 229 således:

„Den, der for vindings skyld udnytter en andens erhverv ved prostitution, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 år.“

Ligesom fru Hanne Budtz og hr. Ib Thyregod mener jeg dog, at vi må drøfte, om den prostituerede selv er tilstrækkelig beskyttet af loven.

Selv om det hører hjemme under sociallovgivningen, må vi vel også drøfte, hvilke tilbud samfundet vil yde prostituerede, der

frivilligt ønsker at komme ud af prostitutionen.

Det radikale venstre håber, at vi på grundlag af dette lovforslag og kriminalforsorgsudvalgets betænkning må kunne nå frem til en mere tidsvarende ordning på dette lovgivningsområde.

Hanne Reintoft: Vi kan for så vidt også støtte tanken i SFs lovforslag. Den nuværende kriminalisering af voksenprostitution indeholder jo meget hykleri, og politiets muligheder for at kontrollere, at loven ikke brydes, er begrænsede, og dets virke får meget let også på dette punkt social slagside.

Skal reglen om at kunne påvise lovligt arbejde praktiseres, så kan det ikke ske, som det sker i den nuværende form, hvor de dårligst stillede prostituerede, når de får tilhold fra politiet, ofte har svært ved at dokumentere fast beskæftigelse, mens der inden for den dyre prostitution er helt anderledes mulighed for at skaffe sig velyndere, der vil udfærdige et dokument om, at man er i arbejde i dette eller hint firma. Jeg vil tro, ministeren kender problemet. Anvendelsen af de nugældende bestemmelser bliver derfor ofte tilfældig, og jeg tror heller ikke, at politiet selv føler sig tilfreds med disse bestemmelser.

Nægtes kan det næppe heller, at politiet gennem årene har set gennem fingre med visse former for prostitution. Vi så det tydeligt i sin tid med den såkaldte amerikanerpigeprostitution, hvor der meget ofte i turismens hellige navn blev lukket øjne for et og andet.

At yde social assistance til prostituerede hverken er eller bliver politiets opgave eller dets speciale, hvad socialt arbejde i det hele taget hverken er eller bliver. Ikke desto mindre er et vidtgående tilbud om hjælp til resocialisering nødvendigt, og jeg synes, at et sådant lovforslag som dette burde være fremsat i tilslutning til et forslag om et behandlingstilbud. Det er korrekt at ophæve bestemmelser, der dels efterhånden strider mod almindelig retsbevidsthed, dels har en uheldig social virkning i stedet for en god. Alligevel kan vi ikke bestride, at f. eks. Dansk Forsorgsselskab via politiet får mange kontakter med prostituerede, der virkelig har hjælp behov, og at det ikke går

[Hanne Reint.ft.]

at afskære denne kontaktmulighed, før vi sætter en anden i stedet. Skal der bestå et tilbud om social assistance, så kan vi også lige så godt se i øjnene, at det må være noget, der tilbydes, der må altså være en opsøgende forsorg, og hvis vi afskaffer denne ganske rigtig noget brutale og hensynsløse tilbudsform, som politiets jagt på dem, der ikke har lovligt erhverv, er, så må vi erstatte den med noget andet.

For de unge prostitueredes vedkommende har vi jo børne- og ungdomsforsorgen, og dette behandlingstilbud vil bestå også med det foreliggende lovforslag, men også her bør behandlingstilbuddene være af langt højere karat. Personalet bør være rigeligere normeret og bedre uddannet. Lad mig sige igen, at i den megen snak om vores unges narkotikamisbrug glemmer man alt for ofte de grupper med mere traditionelle adfærdsvanskeligheder, og de har det jo ikke mindre skidt, fordi der er dukket et nyt socialt problem op.

Må jeg i den forbindelse advare imod den lemfældighed, der ofte hersker i den offentlige debat, når prostitution omtales. Det er så moderne — og der er nogen, der synes, det er halvsmart — at anerkende, at noget sådant findes i vores samfund, og så må vi løse problemerne så let og elegant og så smertefrit som muligt. Men det er og bliver hverken let for den prostituerede eller acceptabelt for samfundet, at noget sådant trives. Kender man lidt til de prostitueredes psyke og deres liv, så vil man vide, at de som regel ikke kommer ud i prostitution bare for at tjene penge. De er ofte både følelsesmæssigt og socialt dybt skadede mennesker. Bag et liv som prostitueret ligger tit en selvforagt grænsende til det selvdestruktive, som det kræver megen indsigt og megen tålmodighed at afhjælpe. Dybt komplicerede forhold til mænd, ikke mindst ulykke- lige forhold til en faderfigur, præger også tit billedet, og sammen med risikoen, angsten og sikkerheden for at ende mere eller mindre som vrøg gør de hele tilværelsen meget bitter og tit meget hæsleg.

Nogle vil måske indvende, at de bare kunne tage normalt arbejde, men selve billedet af håbløshed over den manglende evne til at klare sig normalt forbundet med selvdestruktionstrangen gør det tit til et meget

stort socialt arbejde at tilpasse dem til arbejdsmarkedet igen. Samtidig kommer hele det traditionelle mønster af vanskeligheder, det kan give at tilpasse vores unge til arbejdsmarkedet, fordi vores samfundsstruktur ofte fylder mange med meningsløshed: der er lav løn, der er ensformigt arbejde og hårdt slid som tilbud i stedet for let tjente penge i et liv, man er kommet ind i.

Vi yder jo vores prostituerede meget lidt omsorg. Der er nogle, man behandler betydelig mere elskværdigt, det er prostitutionskunderne. Jeg husker en politirapport, jeg engang så optaget ved trappen til et sted, hvor politiet mente der var bordelvirksomhed. Ingen af kunderne kom selvfølgelig i vanskeligheder — kriminaliseringen er jo forbeholdt kvinden i denne sag, selv om man er to om det — men i rapporten var opført, at man havde afhørt arbejdsmand Jensen, chauffør Petersen osv. samt læge — og så stod der 5 små prikker. Man må sige, classesamfundet fungerer særdeles velsmurt til alle tider.

Et enkelt sted, og det vil jeg gerne høre justitsministerens mening om, mener jeg dog næppe vi bør lade prostitutionskunden gå helt fri. Jeg synes, det er utroligt, at vi ikke beskytter vores umyndige piger. Jeg synes, det er utroligt, at det skal være ganske ansvarsfrit for en voksen og moden mand at betale en 15 års pige for et prostitutionsforhold. Med de homoseksuelle gled vi i den anden grøft og forhøjede grænsen til 21 år med de store vanskeligheder, det gav, men jeg tror, vi skylder vore 15-18-årige piger lidt mere omsorg, og jeg synes, vi i for høj grad lader mandssamfundet afspejle sig i vores nuværende holdning.

Jeg er enig i de ændringer, der foreslås omkring kriminaliseringen af alfonser. De virkelig drevne alfonser udøver kriminalitet af et nok så brutalt og menneskenedbrydende omfang, og dem mener jeg heller ikke vi kan gøre straffri, men de andre elendige forhold, hvor man sender lilleemor på gaden, hvis det står helt galt til med økonomien og man ikke kan klare huslejen, de er som regel så tragiske og så menneskeligt elendige, at det ikke her drejer sig om straf hverken til den ene eller den anden, men om hjælp, såvel direkte økonomisk hjælp som rådgivning; vi ser tit bag disse sager, at det er det sociale apparat, der har svigtet. Disse små-

[Hanne Reintoft.]

alfonser lider i øvrigt tit meget hårdt i vores fængsler, hvor de som regel har meget lav status blandt de medindsatte.

Vi kan tilslutte os, at man ophæver de aldeds forældede regler om betleri, der ikke betyder nogen faktisk gene i dag.

Jeg er en smule usikker med hensyn til at ophæve bestemmelserne om forhøjelse af strafferammen i gentagelsestilfælde; jeg er lidt usikker på, om det er rigtigt, og vil gerne høre, om ministeren har materiale, der kan understøtte en sådan ophævelse.

Alt i alt må lovforslaget vel siges at ophæve gammel, forældet og upraktikabel lovgivning. Min hovedindvending mod det er, at der ikke indkobles et moderne behandlingsapparat og et tilbud om, hvordan det skal udnyttes bedst muligt.

Lad mig til sidst i den forbindelse gentage, at jeg betragter den pseudofrisindede argumentation, der af og til dukker op til prostitutions og bordellers forherligelse, som i virkeligheden groft reaktionær. Menneskelig nedværdigelse — og det gælder i prostitutionsforhold både den prostituerede og kunden — social deroute og elendighed kan aldrig gøres smart eller tiltrækkende, og det kan aldrig være løsningen på et samfunds sociale problemer. Når prostitution består, så er det vel nok, fordi det enkelte menneske lever for isoleret, fordi kønsrollemønsteret stadig er så fastlåst, og fordi vores opfattelse af erotik og seksualvaner og faste samlivsforhold, deres beståen og ikke-beståen, stadig ikke passer ind i det moderne samfunds mønster, hvor menneskelighed, omsorg og ømhed for hinanden alt for ofte erstattes af materialisme, vane og ikke mindst angst for samfundets dom.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kurt Brauer): Den store del af ordførerne har vist sympati for vort forslag, og hvis det skulle komme an på os, der her har haft med sagen at gøre i dag, så ville vi jo meget hurtigt kunne blive færdige med en mere fremskridtsvenlig lovgivning end den, vi har i dag. Når det nu er sådan, at ingen har sagt, at forslaget er en dårlig idé, og at tanker i denne retning ikke bør gennemføres, så er jeg ikke bange for her fra talerstolen at takke det kriminaludvalg, som har siddet i socialistisk folkeparti og udarbejdet dette.

Hvis det er roser, der skal uddeles, er jeg for beskeden til at modtage dem; jeg havde været parat til at tage lussinger, men de er faktisk ikke faldet, så de roser, der er uddelt til mig, skal altså herfra gives videre.

Til hr. K. Axel Nielsen kan jeg sige, de skal gives videre til et kriminaludvalg, som har siddet længere, end hr. K. Axel Nielsen kan drømme om. Det er sådan med socialdemokratiet, at hver gang de finder på en eller anden fiks ny idé, så er det gerne sådan, at de skriver en 10 år gammel SF-idé af — og det er I hjertelig velkomne til, det skal socialdemokratiet da have tak for. F. eks. begyndte man for nogen tid siden at starte en kriminaldebat, som er foregået levende i socialistisk folkeparti siden vores stiftelse; det har socialdemokratiet nu fulgt op 10 år efter vores stiftelse og er begyndt at starte en kriminaldebat. Ja men hvor herligt! Det skal hr. K. Axel Niensens parti have tak for. I øvrigt talte hr. K. Axel Nielsen ikke om meget andet end disse organisatoriske problemer inden for socialdemokratiet og ikke ret meget om selve lovforslaget, så han er vel i grunden den eneste, som jeg ikke kan takke for en varmhjertet sympati for de tanker, der ligger bag lovforslaget.

Jeg kan derimod sige tak til ministeren, som er enig i, at det problem, vi står over for, skal tackles socialpolitisk, og det skal ikke tackles ad kriminalpolitisk vej. Vi vil givet nå frem til på et eller andet tidspunkt, at tanker af den type, som ligger bag vort forslag, vil blive fremherskende; vi kan godt blive uenige om detaljer heri, men på et eller andet tidspunkt ender vi givet derhenne. Der siges nu fra ministerens side, at der kommer en betænkning i sommeren 1971 allerede, og derfor må vi vente. Jeg tror, det er fru Lene Bro, der har været ude for i en anden sag at måtte sige her fra talerstolen: ja men hvis vi ved, at noget er rigtigt under alle omstændigheder, kan vi så ikke gennemføre det? Så kan vi altid se på, om der er flere ting, der skal gennemføres en anden gang. Vi er jo alle enige om denne § 199, den kan vi ikke bruge til noget, det er en forkert paragraf, og hvad vi nu ellers har kunnet sige af ondt om den heroppefra; ja men så tag lige og lad os fjerne den, så kan vi altid se på, om der er flere principper, vi skal tage op, når betænkningen kommer, det er der da højst tænkeligt.

[Kurt Brauer.]

Jeg kan takke fru Hanne Budtz bortset fra hendes synspunkt, at vi må vente på denne betænkning, før vi kan foretage os disse ting, som vi er enige om.

For hr. Ib Thyregods indlæg vil jeg gerne udtale en tak. Jeg synes, det vidnede om, at hr. Ib Thyregod nærer stor interesse for disse ting, og også de få betæneligheder, som hr. Ib Thyregod kom frem med, vil jeg i grunden takke for.

Hr. Ib Thyregod nærer frygt for, at vi skulle kunne gå hen og blive et europæisk prostitutionscenter som følge af lovforslaget her. Jeg må dertil sige: mon dog? For så ville vi sikkert være det allerede. Der er os nært liggende lande, som snildt ville kunne udkonkurrere os, og prostitution foregår så åbenlyst herhjemme nu, at det ville vi uden videre være blevet for længe siden, er jeg sikker på, hvis noget sådan lå for.

Dem, vi fanger med den nugældende § 199, dem, vi bringer op, dem, vi kører på stationen, det er de billige prostituerede, det er de svagt begavede, de små, dumme piger, som ikke har været bare så begavede, at de kunne arrangere sig på en fornuftigere facon. Jeg er bekendt med, at de lidt mere begavede, bare næsten normalt begavede piger, arrangerer sig. De organiserer sig, de optræder f. eks. på lønningskonti i forskellige firmaer som halvdagsansatte uden nogen sinde at sætte deres ben i firmaet og får så en snes tusinde kroner udbetalt og kan altid dokumentere ved hjælp af lønsedler over for politiet, at de skam har det faste arbejde. De sætter som sagt aldrig deres ben dér, de står til rådighed for forretningsmanden og hans forretningsforbindelser, men har i øvrigt deres frihed til at supplere denne snes tusinde kroner ved indtægter, når der ikke er job at få fra det firma, som nu engang holder dem. Jeg kan selvfølgelig ikke bevise, at noget sådant foregår, men jeg har hørt, at det skulle være en ret almindelig måde at organisere sig på.

Hr. Ib Thyregod nærer også visse betæneligheder ved vort forslags udformning af

alfonseriparagraffen og nævner som en af sine betæneligheder, at den vil give vanskelige afgørelser. Der må jeg give hr. Ib Thyregod medhold. Det vil givet blive sværere at være dommer i denne slags sager, men hr. Ib Thyregod vil sikkert være enig med mig i, at vi ikke kan beholde en paragraf alene af bekvemmelighedsgrunde. Vi vil ikke have nogen paragraffer, som vi synes er forkerte, alene fordi det er mere bekvemt. Vi vil have andre motiver for at bevare paragraffer, før vi bevæger dem. I vort lovforslag er § 228 affattet som følger:

„Med fængsel indtil 4 år straffes den, der tilskynder eller bistår en person under 20 år til at søge erhverv ved prostitution, samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved prostitution eller benyttes til prostitution, når den befordrede person er under 20 år eller uvidende om formålet.“

Og jeg kan fortsætte med § 229, der lyder således:

„Den, der for vindings skyld udnytter en andens erhverv ved prostitution, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 år.“

Når jeg kan bringe disse citater, disse formuleringer, så tror jeg ærlig talt, at jeg også må kunne sige: ja men hvad vil vi mere? Der er andre talere, der har været inde på dette, jeg tror, det var fru Hanne Reintoft, som kom med nogle bemærkninger netop om dette forhold, men jeg tror, at vi har nok i en sådan formulering, jeg tror ikke, vi behøver mere. Det lader sig selvfølgelig undersøge, og det er en af de ting, som man kan rette på om nødvendigt.

Fru Else-Merete Ross kan jeg også takke for hendes indlæg. Hun spurgte mig til at begynde med, om det kan tænkes, at lovforslaget skal ses som en provokation over for kriminalforsorgsudvalget og en gøren opmærksom på, at nu må de se at gøre sig færdige, nu kan vi ikke blive ved med at vente. Dertil kan jeg sige, at det er det også, det er også meningen med det. Når disse

[Kurt Brauer.]

tanker har ligget klar så længe, som de har i socialistisk folkeparti, når principperne for dette er afgjort for en halv snes år siden, har socialistisk folkeparti gjort op med sig selv, at nu må vi endelig engang have en ny lovgivning om dette. Og når vi så har gået og ventet og ventet og ventet og ventet, taber vi på et eller andet tidspunkt tålmodigheden og siger: nu lægger vi et forslag på bordet, og så kan det godt være, der sker et eller andet i udvalget, at man får lidt mere travlt, og det er da et håb, at noget sådant vil ske.

Fru Else-Merete Ross påpeger endvidere og med rette, som det også er blevet påpeget af andre ordførere, at når vi ikke vil og ikke bør straffe, når det, vi ønsker, er at hjælpe, så lad os da omgående holde op med at straffe. Jeg tror intet vi opnår ved de straffeforanstaltninger, vi har i dag. Jeg kender én, som har haft med arbejdet med straffede prostituerede at gøre. Han siger, at her går jeg og skal forsøge at resocialisere og tilbageføre indføre unge piger i samfundet igen, og det, jeg kan sige til dem, er: gå dog ud og deltag i dette samfund, som kan byde dig et fabriksarbejde eller kontorarbejde måske til hele 500 kr. om ugen. Og han siger: disse piger møder mig med en latter, som gjalder igennem korridorerne, og siger: ja, 500 kr., det er en halv aftens fortjeneste under normale omstændigheder for mig, og nu vil du have mig til at stå ved samlebåndet for 500 kr. på en uge. Jeg trækker dette frem for at vise, at der er meget, meget vanskelige problemer i forsøgsarbejdet, problemet, som måske oven i købet kompliceres yderligere derved, at vi har denne tvangsforanstaltning, denne straffeforanstaltning, som gør, at vi kan opsøge pigerne.

Fru Hanne Reintoft vil jeg også gerne takke, for jeg syntes, jeg kunne spore gennem hendes indlæg, at fru Hanne Reintoft var meget optaget af denne sag; jeg fristes dog til at karakterisere hendes indlæg og i øvrigt andre her i dag som mere afhandlinger end egentlig diskussionsindlæg. Noget, som jeg især vil lægge vægt på i fru Hanne Reintofts indlæg, er, at hun drager til felts mod pseudofrisindet, som det er overordentlig fristende f.eks. for presseløgen i folketinget at tage frem; der kan ligesom laves en historie på dette: at det skulle være udtryk for

pseudofrisind, at vi vil tage lettere på disse ting. Men jeg tror, det vil have slået alle her i salen, at det er gået igennem alle indlæg, at der ikke er tale om noget pseudofrisind her; der er tale om, at vi fra alle sider har mødt en social indignation, et socialt engagement i den uhyggelige tilstand, at vi har denne prostitution, og det vil jeg gerne takke samtlige ordførere for.

Nu går vi til et udvalgsarbejde og kan vel dér få lejlighed til at se på de detailproblemer, som er trukket frem her i dag.

Jeg vil gerne endnu en gang sige tak til dem, som har haft ordet, og forudsér, at vi får et interessant udvalgsarbejde.

K. Axel Nielsen: Hr. Kurt Brauer sagde lidt drillende, at når socialdemokratiet går i gang med et reformarbejde vedrørende straffelovgivningen, så sker det, efter at SF har arbejdet med tingene i længere tid, end jeg kan drømme om. Mon ikke hr. Kurt Brauer glemmer, at socialdemokratiet har haft regeringsmagten fra 1953 til 1968? Hr. Kurt Brauer vil i Lovtidende og i Folketings-tidende kunne se, at der er gennemført ganske mange reformer af straffelovgivningen i den tid, jeg her taler om. Også arbejdet med den reform, vi i dag drøfter, en reform af sædelighedskapitlet i straffeloven, er jo ifølge oplysninger, som justitsministeren har givet, sat i gang under den forrige regering, idet det blev oplyst, at kriminalforsøgsudvalgets kommissorium blev udvidet netop med henblik på en undersøgelse af disse emner i den forrige regerings tid.

Jeg har ikke i mit første indlæg beskæftiget mig med enkeltheder i lovforslaget. Jeg har givet tilslutning til hovedlinjerne i lovforslaget, idet jeg, som jeg også gav udtryk for, har den opfattelse, at når en sagkyndig undersøgelse er sat i gang, må man anstændigvis se, hvad disse sagkyndige undersøgelser fører til, inden man endeligt binder sig til et standpunkt.

Men når jeg har givet tilslutning til hovedlinjen i lovforslaget, tror jeg godt, hr. Kurt Brauer kan tage mig med ind under sine taksigelser for velvillig modtagelse.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kurt Brauer): Jeg var lidt uretfærdig, men det skyldtes mit raseri over hr. K. Axel Nielsens måde at behandle socialistisk folkeparti på. Som om det ikke er kendt for ethvert barn i

[Kurt Brauer.]

landet, at socialistisk folkeparti er i stand til at lave sine egne forslag og aldrig nogen sinde kunne drømme om at skæve til, om vi kunne skumme fløden fra et socialdemokratisk! Det var det, jeg var så gal over, så jeg glemte, at der faktisk også lå en lille smule sympati, ikke så lidt endda, i hr. K. Axel Nielsens indlæg, og jeg vil gerne fremkomme med en tak.

Hr. K. Axel Nielsen kom med nogle bemærkninger om, hvornår dette arbejde er sat i gang, og jeg kan sige, at det snart er ved at være hovedreglen, at der næsten ingen grænser er for de reformer, som socialdemokratiet ikke har gennemført. Der er næsten ingen grænser for, hvad man kan pege tilbage på at man også gik og tænkte på den gang, men der skulle altså en borgerlig regering til, før dette udvalg faktisk kunne blive færdigt. Nu bliver det færdigt. Der kommer i 1971, til sommer, en betænkning; den tidligere regering har sat arbejdet i gang, men det er denne regering, der gør det færdigt. Det er ejendommeligt, så mange gange, vi skal opleve, at tingene bliver gennemført af denne regering. Specielt måske på justitsministerens felt har det somme tider virket temmelig påfaldende, at det er under denne regerings periode, arbejdet er blevet færdiggjort. Der kan være mange forklaringer på det, måske hr. K. Axel Nielsen har én.

Justitsministeren (*Thestrup*): Jeg vil gerne sige i anledning af det, som er blevet sagt om den lange tid, det har taget for udvalget at nå frem til afslutningen af dette arbejde, at det er et overordentlig vanskeligt og besværligt arbejde, og der er foretaget en lang række undersøgelser. Dertil vil jeg føje, at de personer, der sidder i udvalget, jo alle er personer, der i forvejen er meget travlt optaget af deres virksomhed. Man må også erindre, at det arbejde, der udføres i sådanne udvalg, som regel skal udføres uden nogen betaling og skal gøres enten i arbejdstiden eller uden vederlag i fritiden. Det er muligt, at vi skulle søge at finde frem til andre former for dette arbejde end den sædvanlige kommissions- og udvalgsform, vi har, men sådan som vi har det nu, tror jeg ikke, man kan sige andet, end at det er særdeles forståeligt og i og

for sig helt rimeligt, at dette udvalgs arbejde har taget lang tid.

(Kort bemærkning)

K. Axel Nielsen: Jeg modtager hr. Kurt Brauers forklaring på og erkendelse af, at han gjorde sig skyldig i en uretfærdighed i sit første indlæg.

Han føjer ganske vist nu en ny uretfærdighed til, idet han bebrejder mig, at vi ikke har sørget for, at der kom et resultat ud af det udvalgsarbejde, vi satte i gang. Udvalgsarbejdet blev, som det er oplyst, sat i gang i 1967. Den forrige regering trådte tilbage den 2. februar 1968. Vi kunne vist ikke nå at rykke udvalget for at få gjort arbejdet færdigt, og vi kunne ikke engang heller forvente, at det skulle være færdigt til den tid. Det må hr. Kurt Brauer vist erkende.

Jeg skal ikke blande andre udvalgs spørgsmål ind i denne diskussion. Lad mig nøjes med at replicere på dette område.

Else-Merete Ross: Må jeg forstå justitsministeren sådan, at han vil overveje at finde en ny form for udvalg og f. eks. i straffelovrådet nedsætte underudvalg med nye personer, der drages ind i arbejdet? Jeg forstår godt, at dette udvalgsarbejde har trukket så længe ud, fordi direktør Nordskov Nielsen har forladt arbejdet. Nu husker jeg ikke, hvornår han blev udnævnt, men det er dog lang tid, der er gået, og det var egentlig ham, der skulle have gjort det færdigt. Jeg synes, at der ligesom har været et slip dér på over et år, for det kunne jo have været færdigt, og så havde vi kunnet færdigbehandle dette lovforslag. Derfor vil jeg meget gerne have at vide, om man ikke kunne reorganisere disse udvalg og lade være at nedsætte kommissioner, men hellere mange, mindre udvalg. Der er jo mange dygtige folk i landet, som godt kunne trækkes ind i arbejdet.

Justitsministeren (*Thestrup*): Jeg vil meget gerne overveje det spørgsmål, som vi her har talt om, nemlig at finde andre veje at gå end den sædvanlige kommissions- og udvalgsbehandling. I andre lande går de jo i visse tilfælde andre veje, og det måtte vi også nok kunne komme frem til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbrydelser mod skattelovene) [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

Valgt blev: *Langkilde, Asger Jensen, Clara Munch, Adam Møller, Jens Foged, Niels Andersen, Kofoed, Helge von Rosen, Martin Pedersen, Niels Helveg Petersen, K. Axel Nielsen, Lene Bro, Thomas Have, Grünbaum, Egon Jensen, Otto Mørch og Ømann.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om den forestående reform af aktieselskabslovgivningen [af Poul Dam m. fl.].

Valgt blev: *Haustrup Clemmensen, Fanger, Hans Kjær, Langkilde, Per Feder-spiel, Niels Eriksen, Johan Philipsen, Helge von Rosen, Dagmar Andreassen, Niels Helveg Petersen, Kampmann, Poul Dalsager, Lis Groes, Grünbaum, Ove Hansen, Ivar Nørgaard og Poul Dam.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsor-dene.

Medlemmer af folketinget Lis Groes, Ka-ren Dahlerup Andersen, Camre, Ove Han-sen, Grete Hækkerup og Kampmann har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at frem-sætte:

Forslag til lov om mærkning, skiltning m. v. inden for forbrugsområdet.

Medlemmer af folketinget Lis Groes, Ka-ren Dahlerup Andersen, Camre, Ove Han-sen, Grete Hækkerup og Kampmann har

meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om indse-ende med priser m. v.

Medlemmer af folketinget Bertel Peder-sen, Bundvad, Albertsen, Finn Christensen, Erling Dinesen, Anker Jørgensen, Evald Kristensen og Niels Mørk har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om forsik-ring mod følger af ulykkestilfælde,

forslag til lov om ændring af lov om erstat-ning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. og forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestil-fælde og af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Om forhøjelse af dag-penge og erstatninger, afskaffelse af ventetids-regler og ændring af forsikringspligtens ord-ning m. v.)

Medlemmer af folketinget Niels Mørk, Bundvad, Albertsen, Finn Christensen, Er-ling Dinesen, Anker Jørgensen, Evald Kri-stensen og Bertel Pedersen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Forhøjelse af græn-serne for sygedagpenge, bortfald af såvel vente-tidsbestemmelser som begrænsninger i dagpenge-hjælpens varighed).

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og ar-bejdsløshedsforsikring. (Mobilitetsfrem-mende ydelser, beskæftigelse af arbejdsløse m. v.) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at *Per Hækkerup og Otto Mørch* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om internationale reguleringsforanstaltninger vedrørende fi-skeri. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *Per Hækkerup og Otto Mørch* har vedkommende gruppe udpeget *Knud Hert-ling og Johan Nielsen*, som herefter er valgt.

Medlem af folketinget *Jens Peter Jensen* (Sorø amt) har meddelt mig, at han ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om film og biografer. Til i hans sted at indtræde i nævnte udvalg har vedkom-mende gruppe udpeget medlem af folketinget *Anna Sejerøe-Olsen*, der herefter er valgt.

[Formanden.]

Medlem af folketinget *Bernhard Baringsgaard* har meddelt mig, at han ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til lov om film og biografer. Til i hans sted at indtræde i nævnte udvalg har vedkommende gruppe udpeget medlem af folketinget *Meta Ditzel*, der herefter er valgt.

I overensstemmelse med en henstilling, jeg har modtaget fra det udvalg, hvortil er henvist *forslag til lov om statens filmfond*, skal jeg foreslå, at det nævnte lovforslag i stedet for henvises til det om forslag til lov om film og biografer nedsatte udvalg.

Hvis ingen gør indsigelse derimod, vil jeg betragte dette forslag som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Hermed er udvalget angående forslag til lov om statens filmfond bortfaldet.

Medlem af folketinget *Aksel Larsen* har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for europæiske markedsanliggender at stille følgende spørgsmål:

„Foreligger der konkrete og utvetydige tilsagn fra EC-kommissionen og ministerrådet om, at i tilfælde af Fællesskabets udvidelse med enkelte eller alle ansøgerlande vil toldfriheden mellem de nuværende EFTA-lande kunne bevares, også selv om nogle af disse, deriblandt Finland, Island og Sverige, forbliver uden for EC?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Lis Groes): Jeg skal herved for folketinget fremsætte

Forslag til lov om mærkning, skiltning m. v. inden for forbrugsområdet og

forslag til lov om ændring af lov om indseende med priser m. v.

Når vi fra socialdemokratiets side fremsætter forslag til lov om mærkning og skiltning inden for forbrugsområdet samt forslag om ændring i prisindseendeloven og konkurrenceloven, der er konsekvenser af at trække disse mærkningsbestemmelser ud i en særlig lov, så skyldes det det mærkelige forhold, at regeringen ikke selv har fremsat det lovforslag, som et overvældende flertal

i den af regeringen nedsatte forbrugerkommission er gået ind for.

Som det vil erindres, udtalte folketingsudvalget vedrørende prisstoploven i sin betænkning den 9. oktober 1970:

„Udvalget henstiller til handelsministeren, at forbrugerkommissionens arbejde med den lovgivning, der kan støtte forbrugernes mulighed for at bedømme priser, kvaliteter, service o. l., fremmes med henblik på, at et lovforslag på disse områder søges fremsat allerede i indeværende samling.“

Kommissionen tog problemerne op, arbejdede hårdt og intensivt med dem og kunne allerede 30. januar afgive betænkning, der gjorde det muligt for regeringen at fremsætte lovforslaget i god tid inden 15. marts fristen.

Vi har fra vor side gang på gang efterlyst konkrete tanker vedrørende den kommende prislovgivning, så det blev muligt at arbejde med disse uden det tidspres, vi gang på gang har oplevet ved prisloves behandling her i tinget, men endnu mere uforstående er vi over for, at regeringen aldeles undlader at fremsætte lovforslag om forbrugernes muligheder for at bedømme priser, kvaliteter, service m. v.

Det har været nødvendigt for kommissionen at udskille en række problemer vedr. købelov, aftalelov, afbetalingslov og konkurrencelov, men kommissionen samlede sig om at koordinere og udbygge bestående mærkningsbestemmelser i én lov.

Den oplysningspligt om pris, vægt, kvalitetsangivelse for varer og tjenesteydelser, som loven indeholder, er kun for prisernes vedkommende gjort obligatorisk (dog med dispensationsadgang), og der skulle derfor være god adgang til at gennemføre bestemmelserne på en smidig måde, og således at erhvervslivet ikke påføres unødigt belastning.

I dagens samfund, hvor flere og flere varer er færdigpakke og derfor umulige at bedømme for forbrugerne, må en sådan oplysningspligt om varers pris, mængde og indhold imidlertid forekomme helt nødvendig, såfremt forbrugerne skal kunne måle pris mod kvalitet.

Det viser sig da også, at man i udlandet er gået langt i lovgivning på disse områder; der kan særligt peges på, at man i Vest-